

2

EL SECTOR PRIMARI

2.1.

INTRODUCCIÓ

L'any 2021 s'ha caracteritzat per la continuïtat de qualcun dels efectes negatius que s'identificaren el 2020 amb l'esclat de la crisi sanitària. Tot i això, les línies d'evolució marquen una tendència a la superació de la crisi i a la recuperació en part dels valors del 2019, però encara sense igualar-los.

Les macromagnituds agràries, superfícies agràries i produccions agrícoles i ramaderes, han estat elaborades per Estadístiques Agràries-Pesqueres de l'Institut de Recerca i Formació Agroalimentària i Pesquera (IRFAP); l'estructura de les terres de regadiu s'ha obtingut de l'Enquesta de superfícies i rendiments de cultius 2021 del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació; la informació de la comercialització de fruita i hortalissa a Mercapalma han estat elaborades amb dades de Mercapalma; els quadres d'exportacions del sector són del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme; les dades del subsector forestal de la Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat i les dades pesqueres han estat elaborades per Estadístiques Agràries-Pesqueres de l'IRFAP amb informació de la Direcció General de Pesca, i les dades sobre les produccions de qualitat són de l'Institut de Qualitat Agroalimentària (IQUA).

La sortida de la crisi sanitària s'ha vist entebolida de bon de veres per la pujada dels

preus de les matèries primeres i de l'energia. L'increment dels costos de producció ha estat de tanta intensitat en el darrer any que ha arribat a amenaçar la viabilitat de moltes explotacions, ja que els agricultors estan constrets entre els majors costos i la dificultat de traslladar aquests increments als preus de venda de les seves produccions. En el cas balear, el problema és més greu perquè el factor insularitat estira per amunt els costos de producció. I a això s'hi ha d'afegir l'escassa força negociadora del sector productor balear, condicionat per la seva atomització, la manca de vertebració associativa, l'estacionalitat i el caràcter finalista dels mercats alimentaris balears. En aquest escenari, esdevé necessària l'aplicació de la Llei de mesures per millorar el funcionament de la cadena alimentària, que estableix que cada operador ha de pagar a l'operador immediatament anterior en la cadena un preu igual o superior al cost de producció, que s'ha de complementar amb una major vinculació del sistema alimentari balear a les produccions primàries del seu entorn immediat.

2.2.

LA PRODUCCIÓ DEL SECTOR PRIMARI BALEAR

L'any 2021, el sector primari balear, sense prendre en consideració la indústria i la distribució agroalimentària, ha tingut

una producció final en termes corrents de 245.806.980 €. Aquesta producció final la conformen quatre àmbits de producció prou diferenciats: l'agrícola, el ramader, el pesquer i el forestal. La producció agrícola ha estat de 143.810.246 €, el 58 % del total; la producció ramadera ha estat de 56.780.838 €, el 23 % del total; la producció pesquera ha estat de 33.349.554 €, el 14 % del total, i la producció forestal ha estat de 11.866.342 €, el 5 % del total. La producció final agrària, resultat de sumar la producció agrícola i la ramadera, ha aportat el 82 % de la producció final del sector primari, amb un total de 200.591.084 € (vegeu el quadre I-2.1 i el gràfic IA-2.1).

En relació amb l'any 2020, en què fou de 249.230.401 €, la producció final del sector primari s'ha reduït en 3.423.401 €, un -1,4 %, continuant el retrocés que s'havia observat entre els anys 2019 i 2020, en què ja va ser del -0,3 %. El 2020 i el 2021 han estat anys greument afectats pels efectes de la pandèmia sanitària i, sobretot el 2021, pels increments dels costos de pro-

ducció, factors que no han estat positius en absolut per al sector primari balear. Les condicions meteorològiques d'extrema sequera i d'irregularitat climàtica han afectat negativament determinades produccions, en especial a Mallorca i a Menorca, i a tot això s'hi ha afegit la pressió inflacionista, en especial l'energètica, però també amb forts increments dels preus dels fertilitzants i l'alimentació animal.

La producció agrícola del 2021 ha estat de 143.810.246 €, quan el 2020 fou de 143.649.346, per tant ha augmentat un 0,1 %. La producció ramadera, que el 2020 va ser de 60.074.266 €, el 2021 ha estat de 56.780.838 €, amb una minva del -5,48 %. Degut a això, la producció final agrària, agrícola i ramadera, que el 2020 fou de 203.723.612 €, el 2021 ha estat de 200.591.084 €, amb una davallada del -1,54 %, justificada per les adverses condicions de l'activitat econòmica general i pel flagell de la insularitat, que incideixen de manera decisiva en la línia descendent de la producció agrícola balear.

QUADRE I-2.1. PRODUCCIÓ AGRÀRIA (EUROS CORRENTS) (2021)

	Total
Producció agrícola final	143.810.246
Producció ramadera final	56.780.838
Total de la producció agrària	200.591.084
Despeses fora del sector*	77.009.866
VAB a preus de mercat	123.581.219
Subvencions	56.124.556
Imposts lligats a la producció*	18.066.221
VAB a cost dels factors	161.639.554
Amortitzacions*	28.392.388
Renda agrària	133.247.166

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA

(*) Estimació a partir de dades estructurals.

En canvi, la renda agrària del 2021 ha estat de 133.247.166 €, quan el 2020 només va ser de 108.247.887 €, amb un notable increment del 23,1 %. L'any 2020 la renda agrària ja havia tingut una millora del 5,6 %.

El 2021, el sector pesquer també ha tingut un retrocés, ja que el 2020 la producció pesquera final fou de 34.394.470 € i el 2021 ha estat de 33.349.553 €, per tant s'ha registrat un descens del -3,0 %. Malgrat tot, la renda pesquera ha estat una mica millor, amb un increment del 0,5 %, atès que la renda pesquera del 2021 ha estat d'11.330.849 € i la del 2020 havia estat d'11.257.056 € (vegeu el quadre I-2.2).

El 2021, el sector forestal ha tingut una evolució positiva. L'any 2020 va tenir una producció final d'11.255.483 €, i el 2021 ha tingut una puja del 5,4 % i ha arribat a 11.866.342 €.

2.3.

EL SUBSECTOR AGRARI

2.3.1. ELS TRETOS GENERALS

La producció final agrícola, com hem vist, amb una producció de 143.810.246 € l'any 2021, quan el 2020 fou de 143.649.346 €, augmentà un 0,1 % en termes corrents. El 2020, ja havia davallat un altre -2 % (vegeu el quadre I-2.3). La producció final ramadera, ha estat de 56.780.838 €, quan el 2020 fou de 60.074.266 €, de manera que ha bai-

xat un -5 %. El 2020, ja havia baixat un -2,3 %. Tant l'agricultura com la ramaderia perden producció, tot i que és visible un major ritme de baixada de la ramaderia per la major afectació dels increments de preus de les matèries primeres, els menors preus cobrats pels ramaders i les dificultats de comercialització que desincentiven l'activitat ramadera.

El 2021, les despeses fora del sector agrari han estat de 77.026.628 € i el valor afegit brut (VAB) a preus de mercat ha estat de 123.581.219 €. Com que les subvencions han representat 56.124.556 € i els impostos lligats a la producció 18.066.221 €, el VAB a cost dels factors ha estat de 161.639.554 €. Un cop descomptades les amortitzacions per un valor de 28.392.388 €, la renda agrària és de 133.247.166 €, que, atès que la renda agrària del 2020 havia estat només de 108.247.887 €, representa una millora del 23,1 %, motivada per les menors amortitzacions.

El 2021, l'estructura de les subvencions en el sector procedents de la Política Agrícola Comuna (PAC) han estat de 30,4 milions del Fons Europeu Agrícola de Garantia Agrària (FEAGA), el 0,5 % del total estatal, i 12,4 milions del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER), el 0,7 % del total estatal, segons les dades del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació - Fons Espanyol de Garantia Agrària (MAPA-FEGA). L'escassa entitat comparativa d'aquestes aportacions al sector són insuficients per produir un efecte dinamitzador de l'activitat productiva, ja que no són capaces de contrarestar els majors costos derivats de la insularitat.

QUADRE I-2.2. PRODUCCIÓ PESQUERA (EUROS CORRENTS) (2021)

	Total
Total d'espècies pescades	18.507.844
Total d'espècies criades en aqüicultura	14.841.709
Producció pesquera final	33.349.554
Despeses fora del sector*	20.719.401
VAB a preus de mercat	12.630.152
Subvencions	1.406.318
Imposts lligats a la producció*	109.515
VAB a cost dels factors	13.926.955
Amortitzacions*	2.596.106
Renda pesquera	11.330.849

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA

(*) Estimació a partir de dades estructurals.

QUADRE I-2.3. EVOLUCIÓ DE LA PRODUCCIÓ AGRÀRIA (2020-2021)

	2021 (euros corrents)	2020 (euros corrents)	Variació corrent 2020-2021	2020 (euros constants)	Variació real 2020/-021	Deflactor
Producció agrícola final	143.810.246	143.649.346	0,1%	136.640.458	-5%	1,05
Producció ramadera final	56.780.838	60.074.266	-5%	56.476.132	-6%	1,06
Total de la producció agrària	200.591.084	203.723.612	-2%	193.116.590	-5%	1,05

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA

Pel que fa a les mesures finançades amb el FEADER —enfocades al suport a la inversió, a la incorporació de joves i a les mesures de significació agroambiental—, cal destacar que en el període 2014-2022 l'import total executat a les Balears ha estat de 48.925.998 € finançats pel FEADER, amb una despesa pública total de 101.782.811 € (dades del desembre del 2021), a conseqüència de la millora del finançament a càrrec de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, que ha aconseguit contrarestar amb eficàcia l'escàs finançament estatal i comunitari.

2.3.2. L'AGRICULTURA

2.3.2.1. Les superfícies agrícoles

La superfície conrada a les Balears el 2021 ha estat de 107.228 hectàrees (ha). L'any 2020 va ser de 140.006 ha; però aquell any, pel que fa als farratges, es van considerar la totalitat de superfícies pasturades, i en guany, per adequar l'estadística a criteris objectius de quantificació de les superfícies agràries, només s'han pres en consideració les terres que se seguen i mantenen una producció en verd. Aquesta modificació

de la metodologia no permet comparar la superfície conrada total, però si que és possible fer-ho a cada un dels conreus respecte als quals no s'ha modificat la metodologia. El 2021, la superfície conrada es distribueix en 41.498 ha de cereals (43.541 ha el 2020), 2.600 ha de llegums (2.807 ha el 2020), 6.642 ha de farratges (37.079 ha el 2020), 1.377 ha de tubercles (1.517 ha el 2020), 80 ha de plantes industrials, 1.792 ha d'hortalisses (1.750 ha el 2020), 2.130 ha de cítrics, 3.205 ha d'arbres fruiters (3.198 ha el 2020), 37.065 ha de fruits secs, 8.524 ha d'olivar i 2.315 ha de vinya (vegeu els quadres I-2.4 i IA-2.1 i el gràfic IA-2.2). La major part de conreus han perdut superfície dedicada a la producció, i el motiu pel qual n'hi ha que l'han incrementada, com les hortalisses, és perquè el 2020 havien tingut una caiguda molt forta.

Dos conreus han ocupat el 74 % de la superfície conrada: els cereals, amb un 39 %, i els fruits secs, amb un 35 %. El 26 % restant s'ha distribuït entre l'olivar (8 %), els farratges (6 %), els fruiters (3 %), les hortalisses (2 %), la vinya (2 %), els cítrics (2 %), els tubercles (1 %) i els llegums (2 %).

El 2021, la superfície regada a les Illes Balears ha estat de 21.522 ha. D'aquesta superfície, 11.894 ha, és a dir, el 55,3 %, s'han regat amb reg localitzat; 5.802 ha, el 26,95 %, amb aspersion; 1.983 ha, el 9,2 %, per gravetat, i 1.843 ha, el 8,6 %, amb rec automotriu (vegeu el gràfic IA-2.3).

2.3.2.2. Les produccions agrícoles

Si ens centram en el valor de les produccions agrícoles, veim que la producció més important pel que fa a la producció final

agrícola és la de vi, amb un valor el 2021 de 36.833.530 €, que representa el 25,6 % de la producció final agrícola (el 2020 fou de 24.851.052 € i el 24 %). En segon lloc, hi ha les hortalisses, amb 34.748.505 €, el 24,2 % del total de la producció final agrícola de l'any 2021 (el 2020 fou de 38.941.294 € i el 27 % del total). En tercer lloc, ja hi ha la producció de garrova, amb 23.506.016 € i el 16,3 % del total (el 2020 fou de 17.206.582 € i l'11,9 %). Després hi ha les patates, amb una producció de 13.652.607 € i el 9,7 % (el 2020 fou de 19.106.161 € i el 13 %); els cereals, amb 11.268.119 € i el 7,8 % (el 2020 fou de 9.299.515 € i el 6,3 %); les flors ornamentals, amb 7.622.673 € i el 5,3 % (el 2020 fou de 6.534.459 € i el 4,5 %); els cítrics, amb 4.714.591 € i el 3,3 % (el 2020 fou de 5.008.584 € i el 3,5 %); els fruiters no cítrics, amb 3.483.946 € i el 2,41 % (el 2020 fou de 4.155.972 € i el 2,9 %); l'oli d'oliva, amb 3.303.604 € i el 2,3 % (el 2020 fou de 2.291.040 € i l'1,6 %); els farratges, amb 3.357.001 € i el 2,3 %; els llegums, amb 669.291 € i el 0,5 (el 2020 fou de 573.976 € i el 0,4 %); el raïm de taula, amb 144.175 € i el 0,1 % (el 2020 fou de 260.696 € i el 0,2 %); les olives, amb 114.538 € i el 0,3 % (el 2020 fou de 87.400 € i el 0,1 %), i els cultius industrials, amb 107.159 € i el 0,1 % (el 2020 fou de 121.182 € i el 0,1 %). Cal destacar que la producció de vi de l'any 2021 per primera vegada ha estat la principal producció agrícola balear i ha superat les hortalisses, però no la producció hortícola total (hortalisses més tubercles). En tot cas, és remarcable com un subsector gairebé residual en els anys setanta del segle xx s'ha consolidat com el sector més dinàmic de l'agricultura balear. Hi ha raons

QUADRE I-2.4. PRODUCCIÓ AGRÍCOLA A LES ILLES BALEARS (2021)

	Superfície en plantació regular (ha)	Superfície en producció (ha)	Producció (tones)	Producció final (euros)
Cereals		41.498	47.147	11.268.119
Llegums		2.600	2.270	669.291
Farratges		6.642	62.771	3.357.001
Tubercles		1.377	49.630	13.936.020
Cultius industrials		80	243	107.159
Flors		9		7.622.673
Hortalisses		1.792	38.408	34.748.505
Cítrics	2.130	1.593	9.609	4.714.591
Fruiters no cítrics	27.248	15.051	3.766	3.483.946
Olives	8.524	5.447	5.202	114.538
Oli d'oliva			690	3.303.604
Raïm	2.315	2.029	9.999	144.175
Altres cultius	13.022	10.871	17.861	23.507.096
			hl	Euros
Vi			57.291	36.833.530
Total de la producció agrícola				143.810.246

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA

per pensar que aquesta tendència a l'alça es mantindrà en els pròxims anys. La segona consideració que cal fer és la progressió ràpida del valor de la producció de garrova a cavall de l'elevat preu a què es va pagar el 2021, que compensa amb escreix la caiguda de la producció d'ametla.

L'evolució de la producció agrícola el 2020 i el 2021, en termes corrents, ha estat lleugerament positiva, amb un creixement del 0,1 %: 143.810.246 € el 2021 davant 143.649.346 € el 2020. Les produccions que han incrementat de valor són: el vi, que el 2020 aportà 24.851.052 € i el 2021 ha aportat 36.833.530 €, amb un creixement del 48 % (l'any 2019 havia estat de

35.132.848 €); l'oli d'oliva, que el 2020 aportà 2.291.040 € i el 2021 ha aportat 3.303.604 €, amb un increment del 44 % (el 2019 havia aportat 3.388.130 €); les flors i plantes ornamentals, que el 2020 aportaren 5.756.696 € i el 2021 han aportat 7.622.673 €, amb un increment del 32 % (el 2019 havien aportat 6.534.459 €); les garroves, que el 2020 aportaren 17.206.582 € i el 2021 han aportat 23.506.016 €, amb un increment del 37 % (el 2019 aportaren 5.949.016 €); les olives, que el 2020 aportaren 87.400 € i el 2021 han aportat 114.538 €, amb un increment del 31 % (el 2019 foren 156.400 €); els llegums, que el 2020 aportaren 573.976 € i el 2021 han aportat 669.291 €, amb un

increment del 17 %, i els cereals, que el 2020 aportaren 9.869.928 € i el 2021 han aportat 11.268.119 €, amb un increment del 14 % (vegeu el quadre I-2.5).

En canvi, els valors de la producció que han minvat són les farratgeres (per l'esmentada racionalització del còmput), que el 2020 comptabilitzaren 15.158.180 € i el 2021 només han comptabilitzat 3.357.001 €, amb una davallada teòrica del -78 %; les patates, que el 2020 representaren 19.181.247 € i el 2021 han representat 13.986.020 €, amb una minva del -27,1 % (el 2019 foren 19.106.161 €); els conreus d'aromàtiques i medicinals, que el 2020 representaren 121.182 € i el 2021

han representat 107.159 €, amb una davallada del -12 % (el 2019 foren 389.012 €); les hortalisses, que el 2020 representaren 38.991.237 € i el 2021 han representat 34.748.505 €, amb un descens del -11 % (el 2019 foren 42.087.077 €); els cítrics, que el 2020 representaren 5.141.967 € i el 2021 han representat 4.714.591 €, amb una davallada del -8 % (el 2019 foren 5.008.584 €); els fruiters no cítrics, que el 2020 representaren 4.155.972 € i el 2021 han representat 3.483.946 €, amb una davallada del -16 %, i el raïm de taula, que el 2020 representà 260.696 € i el 2021 ha representat 144.175 €, amb una davallada del -45 % (el 2019 foren 378.411 €) (vegeu el quadre IA-2.2).

QUADRE I-2.5. EVOLUCIÓ DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA (2020-2021)

	2021 (euros corrents)	2020 (euros corrents)	% de variació corrent 2020-2021	2019 (euros constants)	% de variació real 2020-2021
Cereals	11.268.119	9.869.928	14%	9.349.007	-5%
Llegums	669.291	573.976	17%	633.362	10%
Farratges	3.357.001	15.158.180	-78%	2.195.252	-86%
Tubercles	13.936.020	19.181.247	-27,3%	18.721.857	-2%
Cultius industrials	107.159	121.182	-12%	280.375	131%
Flors	7.622.673	5.756.696	32%	7.237.430	26%
Hortalisses	34.748.505	38.991.237	-11%	40.433.811	4%
Cítrics	4.714.591	5.141.967	-8%	5.566.093	8%
Fruiters no cítrics	3.483.946	4.155.972	-16%	3.108.013	-25%
Olives	114.538	87.400	31%	110.400	26%
Oli d'oliva	3.303.604	2.291.040	44%	2.420.407	6%
Raïm	144.175	260.696	-45%	127.889	-51%
Vi	36.833.530	24.851.052	48%	31.359.948	26%
Altres cultius	23.507.096	17.208.772	37%	15.096.617	-12%
Total producció agrícola	143.810.246	143.649.346	0%	136.640.458	-5%

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA

Pel que fa al pes específic de cada producció, s'observa que el vi, amb 36.833.530 €, representa el 25,6 % de la producció agrícola balear; les hortalisses, amb 34.748.505 €, el 24,2 %; la garrova, amb 23.506.016 €, el 16,3 %, i les patates, amb 13.652.607 €, el 9,7 %. Aquestes quatre produccions (garrova, patata, vi i hortalisses), que ocupen el 15,19 % de la superfície conrada (la vinya el 2,11 %, la patata l'1,28 %, les hortalisses l'1,7 % i la garrova el 10,1 %), aporten el 75,8 % de la producció final agrícola balear del 2021, quan el 2020 només era del 70 %. Si ens centram tan sols en el vi, les hortalisses i les patates, observam que el 5 % de la superfície conrada aporta gairebé el 60 % de la producció agrícola. Aquest procés de concentració del valor de la producció es reforça en relació amb el 2020, quan el percentatge només era del 58 %. A la inversa, els cereals, amb el 38,7 % de la superfície conrada, representen només el 7,8 % de la producció agrícola; els conreus farratgers, amb el 6,2 % de la superfície, el 2,3 % de la producció, i els ametlers, amb el 13,3 % de la superfície, l'1,6 % de la producció. Això vol dir que el 58,2 % de la superfície conrada només aporta l'11,8 % de la producció. Aquesta desproporció seria encara major si comptàssim les superfícies d'ametlerar abandonades, que s'acosten a les 10.000 ha. Llavors podríem afirmar que el 67,5 % de la superfície agrícola aporta només l'11,8 % de la producció agrícola. Amb tot, no es pot menystenir l'aportació dels conreus herbacis i de fruits secs en la configuració dels paisatges agraris més valuosos i en el manteniment de l'activitat agrària i ramadera.

El 2021, la fruita comercialitzada a Mercapalma ha estat de 75.247 tones, quan el 2020 fou de 69.411 tones, per tant hi ha hagut un increment del 8 % (el 2019 se n'havien comercialitzat 100.699 tones). El 2021, hi ha hagut 15.054 tones de fruita que procedien de les Balears, quan el 2020 foren 13.409 tones, per tant el creixement ha estat d'un 12 % (però el 2019 havien estat 20.487 tones). El volum de fruita procedent de l'Estat espanyol ha estat de 69.580 tones, quan el 2020 fou de 65.004, amb un increment del 7 % (el 2019 havia estat de 91.943 tones). Així doncs, en un marc de reducció del volum de fruita comercialitzada, sobretot per culpa de les restriccions sanitàries, la fruita d'origen balear representà l'any 2021 el 20 % del total, quan el 2020 va ser el 19 % (vegeu el quadre IA-2.3).

La comercialització d'hortalisses a Mercapalma el 2021 ha estat de 83.867 tones, quan el 2020 va ser de 82.963 tones, amb un increment de l'1 % (el 2019 havia estat de 99.143 tones). El 2021, del total d'hortalisses comercialitzades a Mercapalma, 27.804 tones eren d'origen balear, el 33,2 %, quan el 2020 van ser 27.059 tones, el 33 % del total (el 2019 foren 36.199 tones i el 37 % del total). Per tant el descens de l'hortalissa d'origen balear, com el de la fruita, ha estat superior al descens del total de l'hortalissa comercialitzada de totes les procedències. Així i tot, les Balears tornen ser la procedència més important de les hortalisses comercialitzades a Mercapalma, encara que a poca distància de les procedents del País Valencià (vegeu el quadre IA-2.4).

2.3.3. LA RAMADERIA

La producció ramadera final balear del 2021 ha estat de 56.780.838 €, quan el 2020 va ser de 60.074.215 €, una reducció del -2 %. La producció càrnia ha estat de 23.858.998 €, quan el 2020 fou de 23.690.138 €, per tant l'increment ha estat de l'1 % (el 2019 fou de 26.271.186 €). Les vendes fora de les Balears han estat de 2.799.330 €, quan el 2020 foren de 3.039.141 €, amb un descens del -8 % (el 2019 foren de 2.345.045 €). És destacable que les vendes d'oví fora de les Balears s'han incrementat un 48 %. La producció de llet ha reportat 23.114.344 €, quan el 2020 va reportar 24.607.265 €, per tant hi ha hagut una davallada del -6 % (el 2019 va ser de 25.185.880 €). El 2021, els ous han representat 6.043.197 €, quan el 2020 van ser 6.978.736 €, amb un descens del -13 % (el 2019 va ser de 6.283.883 €). La mel i la cera han reportat 964.969 €, quan el 2020 foren 1.758.937 €, amb una davallada del -45 % molt marcada per les circumstàncies meteorològiques (el 2019 aportaren 1.444.816 €) (vegeu els quadres I-2.6, I-2.7, IA-2.5 i IA-2.6).

Pel que fa a l'evolució del sector apícola, el nombre de caseres ha passat de 9.748 el 2011 a 13.178 el 2021, amb un increment en 10 anys del 24,9 %, segons les dades del Cens REGA 2021. Per illes, el creixement del nombre de bucs és més important a Eivissa i Mallorca, el 58,9 % i el 38,8 % de manera respectiva, mentre que l'increment de Menorca és d'un 4,3 %. A Formentera davalla un -7,9 %. Segons les dades del Registre Interinsular Agrari, el nombre d'explotacions apícoles a les Balears ha passat de 480 el 2011 a 836 el 2021, un increment del 74,2 %.

El 2021, la producció de carn de porcí a les Balears ha estat de 3.299,4 tones en canal i un valor de 7.646.851 €, quan el 2020 va ser de 7.136.028 €, amb un increment del 7 % (mentre que el 2019 fou de 9.025.388 €). La producció de boví ha estat de 2.233,2 tones en canal i 7.732.622 €, quan el 2020 fou de 8.390.906 €, per tant hi ha hagut un descens anual del -8 % (8.346.049 € el 2019). La producció d'oví ha estat de 1.418,9 tones en canal i de 7.827.267 €, quan el 2020 fou de 7.572.544 €, amb un increment del 3 % (8.653.662 € del 2019). La presència de les altres carns han estat reduïda: les aus, 267,3 tones i 489.417 €, quan el 2020 foren 246,5 tones i un valor de 422.819 € (404.833 € el 2019); el caprí, 28,8 tones i 154.021 €, enfront de les 32 tones i els 158.492 € el 2020 (184.430 € el 2019), i els conills, 2,2 tones i 8.819 €, enfront de les 2,1 tones i els 7.830 € el 2020 (8.613 € el 2019). L'increment de l'oví i el porcí ha contrarestat la baixada del boví.

Respecte als productes ramaders no carnis, el 2021 s'han produït a les Balears 61.924.470 litres de llet, amb un valor de 23.114.344 €, quan el 2020 es produïren 67.083.175 litres de llet amb un valor de 24.607.265 € (el 2019 s'havien produït 68.485.316 litres de llet, que reportaren 25.185.880 €). D'aquests litres, 61.513.499 han estat de llet de vaca, amb un valor de 22.759.995 €; 75.510 litres de llet d'ovella, amb un valor de 74.642 €, i 335.461 litres de llet de cabra, amb un valor de 279.707 €. En relació amb el 2020, el valor de la producció làctia ha davallat un -6 %, la de llet de vaca, un -6 %; la d'ovella, un -20 %, i la de cabra, un -23 %.

QUADRE I-2.6. PRODUCCIÓ RAMADERA A LES ILLES BALEARS (2021)

CARN

		Tones en canal	Tones en viu	Euros
Carn	Boví	2.233,2	3.924,7	7.732.622
	Oví	1.418,9	3.032,3	7.827.267
	Caprí	28,8	58,6	154.021
	Porcí	3.299,4	4.124,2	7.646.851
	Equí	0,0	0,00	0
	Aviram	267,3	381,9	489.417
	Conills	2,2	4,5	8.819
	Total de carn	7.249,8	11.526	23.858.998

VENDES FORA DE LES BALEARS

		Unitats	Euros
Vendes	Boví	735	501.788
	Oví	15.441	607.724
	Porcí	33.760	1.689.818
	Aviram	0	0
	Total de vendes	49.936	2.799.330

PRODUCTES RAMADERS

		Litres	Euros
Llet	De vaca	61.513.499	22.759.995
	D'ovella	75.510	74.642
	De cabra	335.461	279.707
	Total de llet	61.924.470	23.114.344
		Milers de dotzenes	Euros
Ous	Total d'ous	5.876	6.043.197
		kg	Euros
Mel i cera	Mel	70.544	947.979
	Cera	1.838	16.990
	Total de mel i cera	72.382	964.969
Total de productes ramaders			30.122.510
Producció ramadera final			56.780.838

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA

QUADRE I-2.7. EVOLUCIÓ DE LA PRODUCCIÓ RAMADERA (2020-2021)

		2021 (euros corrents)	2020 (euros corrents)	% de variació corrent 2020-2021	2020 (euros constants)	% de variació real 2020-2021
CARN						
Carn	Boví	7.732.622	8.390.906	-8%	8.890.873	6%
	Oví	7.827.267	7.572.544	3%	7.464.388	-1%
	Caprí	154.021	158.492	-3%	142.987	-10%
	Porcí	7.646.851	7.136.028	7%	7.487.817	5%
	Equí	0	1.519	-100%	0	-100%
	Aviram	489.417	422.819	16%	460.499	9%
	Conills	8.819	7.830	13%	8.184	5%
	Total de carn	23.858.998	23.690.138	1%	24.454.749	3%
VENDES FORA DE LES BALEARS						
Vendes	Boví	501.788	721.037	-30%	796.135	10%
	Oví	607.724	411.810	48%	396.611	4%
	Porcí	1.689.818	1.906.294	-11%	1.506.549	27%
	Aviram	0	0	0	0	
	Total de vendes	2.799.330	3.039.141	-8%	2.699.295	-11%
PRODUCTES RAMADERS						
Llet	De vaca	22.759.995	24.149.629	-6%	22.310.946	-8%
	D'ovella	74.642	93.447	-20%	69.620	-25%
	De cabra	279.707	364.189	-23%	306.276	-16%
	Total de llet	23.114.344	24.607.265	-6%	22.686.842	-8%
Ous	Total d'ous	6.043.197	6.978.786	-13%	5.756.113	-18%
Mel i cera	Mel	947.979	1.726.550	-45%	862.952	-50%
	Cera	16.990	32.387	-48%	16.181	-50%
	Total de mel i cera	964.969	1.758.937	-45%	879.133	-50%
Total de productes ramaders		30.122.510	33.344.988	-10%	29.322.088	-12%
Producció ramadera final		56.780.838	60.074.266	-5%	56.476.132	-6%

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA

El 2021, la producció balear d'ous ha estat de 5.876 milers de dotzenes, amb un valor 6.043.197 €. Com que el 2020 va ser de

7.394 dotzenes i 6.978.736 €, la davallada ha estat del -13 %.

La producció de mel ha estat de 70.544 quilos elaborats i 947.979 €, quan el 2020 es fou 144.820 quilos i 1.726.550 €, la qual cosa indica que ha baixat un -45 %. La producció de cera ha estat de 1.838 quilos i 16.990 €, quan el 2020 fou de 3.679 quilos i 32.387 €, per tant ha baixat un -48 %.

2.3.4. LES PRODUCCIONS DE QUALITAT

Les dades de producció de vins de qualitat del 2021 assenyalen que hi ha hagut un increment del 25 % de la producció i del 36 % en la comercialització. Totes les indicacions pugem excepte el Vi de la Terra d'Eivissa i el Vi de la Terra Serra de Tramuntana-Costa Nord, la qual cosa indica la reactivació del sector al compàs de la superació de les restriccions provocades per la pandèmia. El 2020, hi havia hagut un fort descens resultat de diverses adversitats meteorològiques i de plagues que han incidit en una reducció de la verema. El 2021, s'han produït 55.645 hectolitres de vi, quan el 2020 foren 44.599 hectolitres (59.584 hectolitres el 2019). El 2021, se n'han comercialitzat 47.754 hectolitres i el 2020 se'n comercialitzaren 35.166 hectolitres.

Les begudes espirituoses emparades per segells de qualitat han produït 1.745.000 litres el 2021; el 2020 foren 1.380.000 litres. El 2021 se n'han comercialitzat 1.839.000 litres, davant els 1.316.000 litres del 2020. El valor de comercialització ha estat de 14.326.000 €.

El 2021, el formatge de Maó ha comptat amb la producció de 104 ramaderies i 5.905 vaques, 40 formatgeries artesanals,

9 formatgeries industrials i 35 maduradors. La producció ha estat de 2.366 tones de formatge emparades per la denominació, amb un increment del 25 % respecte al 2020, quan només fou de 1.909 tones. La comercialització ha estat de 2.377 tones, un 25 % més que el 2020. El valor de comercialització ha estat de 15.692.000 €, amb un increment també del 25 % respecte al 2020, quan fou de 12.601.000 €. Tot i que les xifres reflecteixen la forta davallada del 2020 pels efectes de la situació sanitària provocada per la pandèmia, és remarcable la bona evolució de la comercialització del formatge artesà, que el 2021 ha estat de 818 tones, la xifra més alta aconseguida en tota la història del formatge de Menorca.

El 2021, l'oli de Mallorca ha tingut una producció de 652.000 litres, quan el 2020 fou de 680.000 litres; però la comercialització ha estat de 303.000 litres, superior als 248.000 litres comercialitzats el 2020, amb un valor de 3.347.000 € i un increment respecte al 2020 del 16 %.

Totes les identificacions mostren una evolució positiva, amb increments del valor de la producció del 25 % en l'oliva de Mallorca, del 25 % en el formatge de Menorca, del 85 % en el pebre bord de Mallorca, del 2,7 % en la sobrassada de Mallorca, del 155 % en l'ensaïmada de Mallorca, del 60 % en l'ametla de Mallorca, del 16 % en l'oli d'Eivissa i del 18,3 % en la tomàtiga de ramellet. Només la marca Esmel, de mel autòctona, retrocedeix un -7 %.

Pel que fa a la sobrassada de Mallorca, cal assenyalar que la producció de sobrassada de porc negre, que té uns ingredients de procedència autòctona garantida, ha estat

de 163 tones, amb un increment del 4 % respecte al 2020. La comercialització ha estat de 160 tones, amb un increment del 7,6 %. Però la xifra és petita, quasi insignificant, enfront de la producció de sobressada industrial sense un origen garantit dels seus components, la producció de la qual ha estat de 1.950 tones (vegeu els quadres IA-2.7).

2.3.5. LES EXPORTACIONS DEL SECTOR PRIMARI

El valor total de les exportacions del sector primari de les Illes Balears el 2021 ha estat de 70.720.000 €, quan el 2020 fou de 55.859.000 €, per tant s'ha produït un increment del 29 % (el 2019 foren 84.381.000 €) (vegeu quadre I-2.8). La principal exportació ha estat de fruites, hortalisses i llegums, amb un valor total de 33.641.000 €, seguida de les begudes, amb 12.376.00 €. França, amb el 31 % del total, i Alemanya, amb el 20 %, han estat les principals destinacions d'aquestes exportacions (vegeu quadre I-2.9).

2.4.

LES FORESTS

El 2021, la producció forestal ha estat d'11.866.342 €, quan el 2020 va ser d'11.255.483 €, amb un increment del 5 %. També ha aportat el 5 % de la producció final del sector primari balear. El sector forestal incorpora una producció de fusta de 8.590,9 m³ i un valor de 314.370 €, quan el 2020 fou de 8.294,38 m³ i 287.629 €, amb un increment del

9 %. La producció de llenya ha estat de 15.978 esteris i un valor de 2.170.847 €, per tant hi ha hagut un increment anual del 18 %. El valor de la producció de les caceres com a vedats de caça ha estat de 9.381.125 €, quan el 2020 fou de 9.120.995 €, amb un increment del 3 % (vegeu el quadre I-2.10). L'aprofitament de la biomassa vegetal, amb totes les seves potencialitats com a energia renovable d'interès en un projecte de superació de la dependència dels combustibles fòssils, continua gravada pels elevats costos de producció i la manca d'incentius.

L'escassa inversió en el foment dels diferents usos de la biomassa forestal, al costat de la migradesa o la inexistència d'ajuts adreçats a afavorir la bona gestió forestal, són algunes de les causes que motiven el raquitisme crònic del sector forestal balear, amb totes les conseqüències perniciososes que se'n deriven amb vista a conservar i mantenir en bon estat les masses boscoses.

2.5.

LA PESCA

La producció pesquera final balear del 2021 ha estat de 33.349.554 €, de manera que ha aportat el 14 % de la producció final del sector primari, quan el 2020 fou de 34.394.470 €.

Les despeses fora del sector han estat de 20.719.401 €, quan el 2020 foren de 21.368.587 €; mentre que el valor afegit a preus de mercat ha estat de 12.630.152 €, quan el 2020 fou de 13.025.883 €. Les

subvencions han estat per un import d'1.406.318 €; el 2020 foren d'1.021.567 €. Els impostos lligats a la producció han estat de 109.515 €; el 2020 foren de 112.947 €. El VAB al cost dels factors ha estat de 13.926.955 €; el 2020 foren 13.934.504 €. La renda pesquera ha estat d'11.330.849 €; el 2020 fou d'11.257.056 €, per tant ha pujat un 0,65 %.

Les espècies pescades, amb una producció de 2.181.763 quilos, han implicat 18.507.844 €, quan el 2020 foren 2.433.144 quilos i 17.863.535 €; per tant, hi ha hagut una variació en euros corrents del 4 % d'increment i representen el 55,5 % del valor total de la producció pesquera. El 2019 el valor de la pesca va ser de 19.599.808 €. En canvi, el 2021, l'aqüicultura ha tingut un valor de 14.841.709 €; el

2020 van ser 16.530.935 €, amb una variació negativa del -10 % (vegeu el quadre I-2.11a). El 2019, l'aqüicultura va reportar 15.335.129 €. Tot i que ha disminuït el volum de captures, la pesca ha pujat un 4 %, mentre que l'aqüicultura ha retrocedit de manera significativa i s'ha invertit la tendència dels darrers anys.

Entre les espècies pescades, destaca l'increment de la pesca de crustacis, amb 259.229 quilos, un 13 % més, i la pesca de mol·luscs, amb 292.963 quilos i una davallada del -5 %. Els peixos, amb 1.629.037 quilos, han representat 9.614.011 €. L'aqüicultura, amb 14.841.709 €, en conjunt ha retrocedit un -10 € pel que fa al seu valor, tot i que representa el 44,50 % del valor total de la producció pesquera (vegeu el quadre I-2.11b i I-2.12).

QUADRE I-2.8. VALOR DE LES EXPORTACIONS DE LES ILLES BALEARS EN EL SECTOR PRIMARI EN MILERS D'EUROS (2017-2021)

	2017	2018	2019	2020	2021*	Var. 2020-2021
Productes carnis	6.962	6.276	5.643	2.308	3.950	71%
Lactis i ous	8.260	7.594	6.713	3.448	4.721	37%
Productes pesquers	2.210	2.592	4.160	1.576	1.137	-28%
Cereals	16	18	10	21	10	-53%
Fruïtes, hortalisses i llegums	31.408	32.194	43.381	32.453	33.641	4%
Sucre, cafè i cacau	1.809	1.953	1.466	461	1.496	225%
Preparats alimentaris	7.836	8.250	9.076	4.319	4.786	11%
Begudes	12.424	12.124	12.391	9.169	12.376	35%
Tabacs	1.909	1.595	1.492	268	4.843	1705%
Greixos	772	916	1.052	778	3.316	326%
Llavors i fruits oleaginosos	227	198	165	61	283	367%
Pinsos animals	27	16	6	104	161	55%
Total d'alimentació, begudes i tabac	73.862	73.726	85.556	54.966	70.720	29%

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA

* Provisional.

QUADRE I-2.9. DESTINACIÓ DE LES EXPORTACIONS DE LES ILLES BALEARS DEL SECTOR PRIMARI (2021)

	Milers de euros	%
França	22.107	31%
Alemanya	14.398	20%
Països i territoris no determinats. Extracomunitaris	9.194	13%
Polònia	3.358	5%
Suïssa	3.027	4%
Regne Unit	2.410	3%
Portugal	2.410	3%
Mèxic	1.540	2%
Dinamarca	1.488	2%
Estats Units	1.293	2%
Cuba	1.252	2%
Itàlia	1.243	2%
Cap Verd	1.084	2%
República Dominicana	1.020	1%
Xipre	814	1%
Països Baixos	687	1%
La resta de països	3.395	5%
Total	70.720	100%

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA

En relació amb les espècies pescades al llarg de l'any 2021, el seu valor ha estat de 18.507.844 €, quan el 2020 fou de 17.863.535 €, 2.181.763 quilos pescats el 2021 i 2.433.144 quilos pescats el 2020, una baixada que representa un -10 % de minva del volum de pesca.

A totes les illes s'ha reduït el volum de captures. El major descens percentual de les captures s'ha produït a Menorca, amb una davallada del -12 %. Mallorca li va al darre-re, amb un descens del -11 %. Després hi ha Formentera, amb un -9 %, i Eivissa, amb un -7 %. Pel que fa al valor de la pesca, totes les illes l'han incrementat: Menorca un 8 %, Mallorca un 3 %, i Eivissa i Formentera un 1 % cada una (vegeu el quadre I-2.13).

Els principals crustacis capturats són la gamba vermella, la llagosta, l'escamarlà, les altres gambes i els crancs. Els mol·luscs són sobretot calamars, pops, sípies, potes, escopinyes i d'altres. Les captures més significatives de peixos són les de cap roig, moll, gall de Sant Pere, llampuga, xucles i gerrets, tonyina, rajada, sirviola/verderol, lluç, rap, déntol, aladroc, serrà, pàguera, bruixes i sardina, entre altres espècies. Les espècies produïdes en aqüicultura són el llop, l'orada, l'escopinya gravada i els musclos. L'espècie més productiva és la gamba vermella, amb 2.482.941 €; seguida de la llagosta, amb 2.458.909 €; el calamar, amb 1.471.783 €, i el cap-roig, amb 1.211.114 € (vegeu el quadre IA-2.8 i IA-2.9).

QUADRE I-2.10. PRODUCCIÓ FORESTAL DE LES ILLES BALEARS (2020-2021)

	2020			2021			
	Producció (m³ d'arbres drets)	Euro/m³	Producció (en euros)	Producció (m³ d'arbres drets)	Euro/m³	Producció (en euros)	Var. 2020-2021
Producció de fusta							
Pi blanc (<i>Pinus halepensis</i>)	6.984,3	24,5	170.835	7.100,6	25,19	178.863	
Alzina (<i>Quercus ilex</i>)	528,2	97,6	51.563	403,7	100,55	40.589	
Ullastre (<i>Olea europaea</i>)	751,0	85,4	64.147	1.073,4	87,98	94.437	
Altres	31,0	35,0	1.084	13,3	36,06	480	
Total de fusta	8.294,4		287.629	8.590,9		314.370	3%
Producció de llenya							
Pi blanc (<i>Pinus halepensis</i>)	12.419,1	125,62	1.560.087,3	14.201,1	129,39	1.837.486	
Alzina (<i>Quercus ilex</i>)	668,3	168,73	112.769,0	510,0	173,79	88.635	
Ullastre (<i>Olea europaea</i>)	876,9	188,49	165.290,7	1.241,5	194,14	241.033	
Altres	61,4	142,01	8.712,3	25,3	146,27	3.695	
Total de llenya	14.025,7		1.846.859,3	15.978,0		2.170.847	18%
Activitats secundàries no forestals no separables							
Producció de caceres (vedats de caça) (*)	376.434,0	24,2	9.120.994,9	375.893,03	24,96	9.381.125	3%
Total de la producció forestal (*)			11.255.483,1			11.866.342	5%

Font: Conselleria de Medi Ambient i Territori (GOIB)

QUADRE I-2.11A. EVOLUCIÓ DE LA PRODUCCIÓ PESQUERA (2020-2021)

	2021 (euros corrents)	2020 (euros corrents)	Variació corrent 2020-2021	2020 (euros constants)	Variació real 2020-2021	Deflactor
Total d'espècies pescades	18.507.844	17.863.535	4%	17.880.331	0%	1,00
Total d'espècies criades en aqüicultura	14.841.709	16.530.935	-10%	15.689.380	-5%	1,05
Producció pesquera final	33.349.554	34.394.470	-3,0%	33.569.711	-2%	1,02

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA

QUADRE I-2.11B. EVOLUCIÓ DE LA PRODUCCIÓ PESQUERA (2020-2021)

	2021 (euros corrents)	2020 (euros corrents)	% de variació corrent 2020-2021	2020 (euros constants)	% de variació real 2020-2021
Crustacis	6.223.004	5.485.655	13%	5.706.124	4%
Molluscs	2.653.974	2.795.946	-5%	2.773.675	-1%
Peixos	9.614.011	9.580.668	0%	9.397.461	-2%
Altres espècies	16.855	1.267	1231%	3.071	142%
Total d'espècies pescades	18.507.844	17.863.535	4%	17.880.331	0%
Aqüicultura marina	14.840.884	16.529.491	-10%	15.688.555	-5%
Aqüicultura continental	825	1.444	-43%	825	-43%
Total d'espècies criades en aqüicultura	14.841.709	16.530.935	-10%	15.689.380	-5%
Total de la producció pesquera	33.349.554	34.394.470	-3%	33.569.711	-2%

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA. Elaboració pròpia amb dades de la Direcció General de Pesca i Medi Mari

QUADRE I-2.12. PRODUCCIÓ PESQUERA A LES ILLES BALEARS (2021)

		kg	Euros	
Espècies pescades	Crustacis	259.229	6.223.004	
	Mol-luscs	292.963	2.653.974	
	Peixos	1.629.037	9.614.011	
	Altres espècies	533	16.855	
	Total d'espècies pescades	2.181.763	18.507.844	
		Juvenils (unitats)	kg	Euros
Espècies criades en aquicultura	Aqüicultura marina	39.704.836	111.756	14.840.884
	Aqüicultura continental	250		825
	Total d'espècies criades en aquicultura			14.841.709
Total de la producció pesquera				33.349.554

Font: Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA. Elaboració pròpia amb dades de la Direcció General de Pesca i Medi marí

QUADRE I-2.13. ESPÈCIES PESCADES: MOL-LUSCS, CRUSTACIS I PEIXOS A LES BALEARS PER ILLES (2020-2021)

	kg 2020	kg 2021	% de var. de la producció 2020-2021	Euros corrents 2020	Euros corrents 2021	% de var. 2020-2021
Mallorca	1.755.466	1.570.516	-11%	11.898.747	12.309.725	3%
Menorca	288.263	252.353	-12%	2.553.758	2.757.340	8%
Eivissa	251.881	234.226	-7%	2.261.128	2.282.949	1%
Formentera	137.535	124.668	-9%	1.149.903	1.157.829	1%
Illes Balears	2.433.144	2.181.763	-10%	17.863.535	18.507.844	4%

Font: Estadístiques Agràries-Pesqueres, SEMILLA. Elaboració pròpia amb dades de la Direcció General de Pesca i Medi Marí

2.6

EL SECTOR AGROALIMENTARI

Analitzar el sector primari sense incorporar les dades de la transformació i la comercialització de les produccions primàries és una tasca impossible i que implica extreure de manera inevitable observacions parcials o errònies. Per això, cal analitzar les dades del sector agroalimentari en conjunt, o

bé considerant les dades dels sectors productius (agricultura, ramaderia, forestes i pesca) al costat de les de la indústria agroalimentària, o bé, de forma més completa, incorporant també les dades de la comercialització agroalimentària, tant majorista com minorista.

El gener del 2021, hi havia a les Balears 673 empreses en la indústria alimentària, que eren el 2 % del total estatal. L'ocu-

pació era de 4.706 persones, l'1,1 % del total estatal, però eren el 23,42 % del total d'ocupats en la indústria manufacturera i amb una xifra de negocis de 481 milions d'euros, el 0,4 % del total estatal i el 25,9 % del total de la producció de la indústria manufacturera balear, de la qual

és el component sectorial més important. L'increment dels costos de producció, augmentat pel conflicte bèl·lic a Ucraïna, també condiciona la indústria agroalimentària en un grau variable, depenent sobretot de la intensitat energètica de cada empresa.